

gospodarske, obertniške in narodne.

Izhajajo vsako sredo po celi pôli. Veljajo v tiskarnici jemane za celo leto 3 fl. 60 kr., za pol leta 1 fl. 80 kr., za četert leta 90 kr. pošiljane po pošti pa za celo leto 4 fl. 20, za pol leta 2 fl. 10 kr., za četert leta 1 fl. 5 kr. nov. dn.

V Ljubljani v sredo 2. februarja 1859.

Skrivnosti pri sejanji in pridelovanji bele ali rumene pese.

(Dalje.)

Če hočeš zvediti skrivnosti, po katerih se dá dokaj lepe pese pridelati, delaj tako-le:

1. Izoraj njivo, kamor misliš peso sejati, že v jeseni, kar moreš globoko, (se vé da če imaš globoko zemljo).

Kdor ima navado svoje polje le plitvo orati, in misli, da je že dosti storil, če je zemljo le za kake 3 pavce razberskal, tak se vé da meni, da 6 ali 8 pavcov globoko oranje je že čez in čez dovelj. Al to je za peso premalo; pesa ti bo obilen pridelk le tadaj dajala, ako ji zemljo izoraš ali izkopaš za čevelj globoko ali še za dva pavca čez.

Pa ta ali uni bo rekel: Čemu bom globoko oral, saj pesa nima tako dolgih korenov! — Al se motiš, prijatelj! Tanke pesne koreninice segajo po več čevljev globoko v zemljo; ker pa jih pri izkopovanji odtergamo, jih ne vidimo. Kdor se hoče tega prepričati, naj enkrat eno peso tako ven vzame, da jo z vodo tako dolgo zaliva, da ji otrebi vso zemljo od koreninic.

Kdor se hoče prepričati, koliko je na globokem oranji ali kopanji pri pesi ležeče, naj sadi polovico pese v globoko, polovico pa v plitvo zemljo, in kadar je letina suha, bo vidil veliki razloček med peso in peso.

2. Njiva za peso mora biti zlo pognojena in z dobrim gnojem.

Kdor misli, Bog vé kaj da je že storil, ako, postavimo, 10 voz gnoja zvozi na njivo, ki meri pol orala (joha), bo pri pesi slabo opravil. Pesa za pol orala ga potrebuje 20 voz. S tem, da gospodar napelje veliko gnoja na njivo, pa še tudi ni vse storjeno. Če bo le na pol sognjite stelje navozil na njivo, je utegne tudi 40 voz napeljati, pa bo vendar slabo opravil. Gnoj za peso morabit podelan in perhek, to je tak, da ga hlapec z lopato lahko reže in prekiduje.

Zakaj pa mora biti za peso tak? — Zato, ker se mora hitro spersteneti, da pride pesi v prid. Kaj ji pomaga tak gnoj, iz kterega ne more nič redivnega dobiti in kteri se spersteni še le čez leto! Pa tudi okopovanje pese je težavno in zamudno, če motika ali okopavni plug zadeva na dolgo slamo, ki se še ni popolnoma v gnoj podelala!

Gnoj za peso se mora že v jeseni na njivo spraviti in podorati.

Kdor nima dovelj gnoja in dobrega gnoja, naj raji pusti peso, da ne bo potlej zabavljal in kvasil, da ni s peso nič! Še enkrat rečemo, da ni boljšega sadú kakor je bela pesa za živino, pa daj pesi, kar pesi gré!

Vedili bi sicer našim kmetom še eno povedati, kaj naj bi storili, da bojo pesi dobro gnojili in vendar svojim njivam ne bojo potrebnega gnoja odtegnili, pa kaj! saj vemo, da bomo le bob v steno metali! Spravljajte si gnojnico, pa vam ne bo treba veliko družega gnoja. Če, postavimo, gospodar od svojih 10 goved, ki jih ima

morebiti v hlevu, pridno lovi gnojnico, namesto da se po dvorišču in po ulicah razteka in nemarnost dela po celi vasi, bode leto in dan si nabral okoli 1000 veder gnojnice; s temi se lahko skor 2 orala zemlje za peso pognojita. Ko bi vsak gospodar tako pameten bil, da bi imel na dvorišču sod ali kad za gnojnico in le ž njo pesi gnojil, bi je pridelal vsako leto obilo, ker gnojnica je hiter hiter gnoj.

(Konec sledi.)

Gospodarske skušnje.

(Sadnemu drevju se zacelijo rane), ako se v 1 funtu navadnega lanenega olja skozi eno uro kuhati dasta 2 lota svinčene gladine (Bleiglätte), in se potem v ta firnež sožganih, drobno zmletih in skozi sitice presejanih kostí toliko dene, da se naredí redko testó. S tem testom se s kertačo namaže rana potem, ko se je skorja in vse drugo tako porezalo, da je vse gladko in ravno. Treba je pa to storiti o suhem vremenu, da se firnež dobro prime.

„Frauend. Bl.“

(Hude junce ukrotiti), svetuje časnik „La Re-forme agricole“ to-le: V hlevu zasuci juncu rep čez herbet in na koncu mu naveži konopec (štrik), kterega potem na rogove tako priveži, da ne more glave pod noge djati brez hudih bolečin. Kadar hoče divji junec v koga se zaleteti ali pa uiti, glavo doli pobesi; tega pa zdaj ne more storiti zavolj bolečin — in tako kroták postane, da ga vsak otrok lahko pelje.

(Golobjek kmali iz golobnjaka spravljen ima dvakrat več gnojne moči kot suh). Tako terdi slavni profesor Stöckhardt, ki je obojnega natanko kemiško preiskaval.

Gospodarske novice.

(Tudi lan se na močvirji ali mahu (Moorgrund) dobro obnaša). Na Erdeljskem so v okolici gore Godian imenovane, kjer je veliko močvirja ali mahovite zemlje, lani pokusili lanú sejati; zrastle jim je kaj lep in čez 3 čevlje dolg.

„Kronst. Zeit.“

(Debeleje sadje napraviti). Na Francozkem so znajdli to skrivnost, ktera v tem obstoji, da se jabelka, hruške ali kterokoli sadje, dokler je na drevesu, trikrat pomoči z vodo, v kteri je bilo nekoliko železnega vitrijola (Eisenvitriol) raztopljeno. Pomoči se pervikrat, ko je sad dosegel četerti del svoje debelosti; vdrugič, ko ima že polovico svoje debelosti, in vtretje, ko je že 3 četerti svoje debelosti dosegel. Po primeri se vzame na en bokal (Mass) vode en lot železnega ali zelenega vitrijola. Moči naj se sadje pa le takrat, kadar sonce ne sije. Pravijo, da zraste sadje potem kaj debelo in je posebno dobro; perje pa zaostaja v svoji rasti nekoliko, ker sok potem le bolj v sad priteka. — To ravnanje bi tedaj lahko imenovali sadno pitanje ali debeljenje. Stroškov ne prizadene velikih, ker železni vitrijol je dober kup; zamudno delo pa je, ako bi hotli na polni jablani ali